

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

במפרשים

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.ג.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ב

פרשת ניצבים

א. אור החיים .

עוד ירצה לתת טעם לברית הערבות, שלא יאמר אדם למה יעשה ה' פה לעבדיו להקביר עלם לחיכם במעשה הזולת, לזה אמר כי אלהים חשבה לטובה למען הקים אתך לו לעם פרוש שזולת זה יהיו ישנאל חוזרים לאחוריהם היום ופשע אחד בקלה ולמחר בחמורה והיו נשמטים מערת הקדשה מעט מעט עד שיפשע ישנאל מהיות עם ה', ובמה שעשאים ערבים יתנו לב לעובר עברה אחת קלה כבחמורה ויתקיימו לעם סגלה, הא למדת ייחל מעשה ה' אינו אלא לטובתנו להקיימו:

פרק כט' פסוק יב': (יב) למען הקים אתך וגו'. פרוש טעם שאני מבקש להרבות בענשים ובאלות הוא למען הקים אתך לו לעם ולא תכפרו בו כי תפחדו מעצם האלות אשר תתחילו שתכפרו באלהותו ובנה תתקיימו לעם ה'.

מלות

1. כרננו מצלה כפירושו לכסוקנו את כל צנין האצרות אופן נתינתם, מוצאם וזמי יי
2. לתינתם, התוכל להסביר?
3. מה אוכל בצל הבית, מה ניתן לצנייט ומתי?
4. על איזה קושי אפשרי מנסה כרננו לצנות בקטע הראשון?
5. בצט מהי תשובתו במדויק?
6. בקטע השני צוסק כרננו בנושא שונה, מהו?
7. מה צושה הקב"ה על מנת שיהיה לנו טוב?
8. כמה הצרבות ההדדית מסייעת לכך?
9. איך זה נוצר ל"צט סאלה"?

* * *

כמ, טז' ותראו את שקוציהם וכו' עין ואכנ כסף וזהב אשר עמהם.

ב. משך חכמה עם פירוש הרב י. קופרמן .
פרק כט' פסוק טז' :

הביאור, דמשנה תורה כשמדבר אל כלל ישראל מדבר בלשון נוכח, אבל כשמדבר אל יחידים מדבר בלשון נסתר, ובמכילתא (פרשה יג) אמר (שמות יב, לו) "וינצלו את מצרים": מגיד שכל עבודה זרה של כסף וזהב נתכת (ובטלה וחזרה לתחילתה!), כמו שכתוב (שם שם יב) "ובכל אלהי מצרים אעשה שבטים". הרי דהכסף והזהב היו נוטלים בני ישראל מן העבודה זרה. לכן אמר "כסף וזהב אשר עמהם" — היינו עם היחידים שנטלו להם מאנשי ישראל.

ניצבים

(כ"ט, טז) 1. הכוונה כנראה שלולא זה שהכסף והזהב בטל ממעמדו הקודם של עבודה זרה וחזר להיות מתכת בעלמא, לא יכלו בני ישראל לקחתם, מחמת איסור עבודה זרה שיהודי אינו יכול לבטלה, ואילו המצרים לא ביטלו אותה. בזה לא יכלו להגיע לידו "וינצלו את מצרים" — כמצודה שאין בה דגים. עתה שניתכו, הותרו לבני ישראל בדין עבודה זרה שנשתברה מאליה שלדעת שמואל אינה צריכה ביטול. 2. "עמהם" היינו בני ישראל יחידים אשר נטלו את ביות העבודה זרה המותרת להם.

אלו

1. פרשנו מסביר את ההפך *ישאלו נא ואלו נסתר, מה הסגרו?*
2. *מהו קצת הפציה עם הלקה המצרי?*
3. *אינה פתרון מוצא פרשנו ומסבירו עם"י הסוקים?*

* * *

ג. תוספת ברכה.

פרק כ"ט פסוק י"ז:

פן יש בכבם שרש פרה ראש ולענה (כ"ט י"ז)

אפשר לכונן המלה "שרש", יען כי מקודם אמר פן יש בכבם איש אשר לבבו פונה היום מעם ה' כלומר בזה היום, ובלשון זה הוא מוסיף לומר, פן יש בכבם כזה, אשר לעת עתה איננו פונה, אך נמצא בו רק שרש רע, ואשר במשך הימים יפרה. כטבע שרש הצמחים הטמון באדמה ואחר איזה זמן יצמח ויעלה. ועיין עוד במאמר הבא בבאור הלשון פרה ראש והשייך לפסוק זה.

פרה ראש ולענה (כ"ט י"ז)

השם "פרה" ענינו התפרץ ממחבוא, ומה הוראתו לתוצאת השדה היוצאת ממחבא האדמה, ועל דרך הלשון ונצר משרשיו יפרח (ישעיה, י"א א')

אלו

1. *איך הוא מפרש כאן את השאלה "פרה"?*
2. *איך לה מסתדר עם פירוש "פרה"?*
3. *מה אם כן פירושם כוללת התורה פנאמר כאן?*

* * *

ד. התורה והמצוה – המלבי"ם.

פרק כ"ט פסוקים כ' – כ"ה:

בניכם אשר

יקומו מאחריכם והנכרי וגו' לא שיאמרו בניכם עכ הנכרי ביהו כל הנאמר להלן דא"כ למה יאמר אחרי כן ואמרו כל הגוים ואח"כ ואמרו סתם ולא באר מי האומר וההכרח לפרש כן שהבנים והנכרי שיבא מארץ רחוקה וראו וגו' ידברו ויתוכחו בענין הזה ויאמרו כל הגוים בשאלתם על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת וגו', ותשובת הבני תהיה באופן הזה, שמתחלה יכפלו ויגדילו הפליאה ואח' יאמרו תשובת הדבר, ושעור הכתובים כך, ואמר' הדר האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם ידברו מצד אחד והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה וראו וגו' עד באו ובחמתו הוא המדבר מצד השני (ולפי שהבנים מתח' מגדילים הפליאה יחשבו לשואלים ומשיבים, לזה הקדימם) (כג) ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, מה פשע הארץ ותטאתה, ולו יצייר שחטאתה, כ תרי האף הגדול הזה למה בא העונש בחרי אן (כד) ואמרו, הוא מאמר הבנים, להגדיל הפליאה לאמר ע זה אשר עושו את ברית ה' אלהי אבותם אשר ברת עמם בהוציאו אותם מארץ מצרים. ולא נה הברית בארץ הזאת שיהיה איזה עליה לקללת הארץ: (כה) וילכו ויעבדו אלהים אחרים וגו' אלהים אשר לא ידעום ולא חלק להם. (כתרגומו דלא אוטיו להון) וא"כ גדול עונם מנשוא:

ניצבים

אלות

1. מה קשיים מוצא פרשניו כאן?
2. איך הוא מפרש את סמיכות הפנים הנכריים?
3. מה בדיוק הסגרו לפי זה?
4. מהי אט כן תשובת הפנים?

* * *

ה. בכור שור

פרק ל' פסוקים יז-כ' :

(יז) פן יש בכם איש או אשה... אשר לבכו פונה היום מעם ה' אלהינו ללכת לעבוד את אלהי הגוים: שאין מבחינים בין טוב לרע, ואין ממחין בידו מלעשות כל אשר עם לבבו. פן יש בכם שורש פורה ראש של מחשבה רעה שלאחר-זמן תבא לידי-מעשה, ויפרה וירבה דבר רע ומר כראש ולענה. ולכך אני רוצה שתהיו כולכם בברית ובאלה ובשבועה, שאם יהיה אחד מכם שלא יהיה בברית,

(יח) והיה כשמעו את דברי האלה הזאת, והתברך בלבבו לאמר: שלום יהיה לי כי בשרירות: שיאמר מה לי בצער הזה, הלא לא קבלתי האלה, שלום יהיה לי כשאלך בשרירות-לבי, כי אני לא קבלתי-האלות הללו, למען שירצה לספות הרזה שירצה להוסיף ולעשות חטאים שהוא רזה ושבע מהם, שאינו תאב להם, שאין בהם יצר-הרע, כגון לבישת שעטני וזריעת-כלאים, עם חטאים שהוא תאב וצמא כגון גזל ועריות, ויעשה כל שלבו הפץ, שהרי לא קיבל האלות והשבועה והברית, ויבא בטענה. אבל עכשיו שתבואו כולכם בברית ותקבלו האלות והשבועה עליכם, תדעו שהעובר על השבועה —

(יט) לא יאבה ה' סלוח לו, כי אז יעשן אף ה' וקנאתו: שהתניתם-לו לומר לעמוד-בברית [וליענש] אם לא תעמדו, ומתוך כך שתקבלו הקללות לא תבואו לידי מחשבות-רעות הללו, ותעמדו בברית, שאם לא תעמדו ירכצו בכם כל הקללות שקבלתם. הכתובה בספר הזה ומחה ה' את שמו: של עובר-[ע"ז] מתחת השמים: שלא יהא לו נין ושריד במגוריו.

(כ) והבדילו ה' לרעה: הוא סבור להבדיל משאר-ישראל לעשות חפצי-לבו, והוא יבדל לרעה-ילו לקבל קללות ופורעניות.

אלות

1. "... שאין מבחינים בין טוב לרע" לפי הכוונה כאן?
2. איך הוא מסביר את השימוש ב"le fens" "רעה" כאן?
3. איך פרשניו מבין את טענת האיש החוטא כאן?
4. במה ההתייחסות בברית מוציאה כנגד הסכנות המופאות?
5. בצנין "ההבדלות" יש כאן מידה כנגד מידה, התוכף להסביר?

* * *